

Колковска, Сия. Семантични неологизми в съвременната българска терминология, възникнали чрез ретерминологизация. – В: Езиковедски изследвания в чест на проф. Сийка Спасова-Михайлова. София, АИ „Проф. Марин Дринов”, 2011, с. 517–530.

СЕМАНТИЧНИ НЕОЛОГИЗМИ В СЪВРЕМЕННАТА БЪЛГАРСКА ТЕРМИНОЛОГИЯ, ВЪЗНИКНАЛИ ЧРЕЗ РЕТЕРМИНОЛОГИЗАЦИЯ

Сия Колковска

Институт за български език (България, София)

sia_btb@yahoo.com

The semantic neologisms in contemporary Bulgarian terminology which are formed by reterminologization are examined in the article. Reterminologization is a process in which new meanings in given terminological systems arise by semantic changes of terms from other special spheres. The most frequent types of interaction between special fields in new Bulgarian terminology are established. A preference to medical terms (respectively – to medical metaphor) in naming new concepts in non-medical special spheres in Bulgarian is found.

Key words: semantic neologism, terminology, term formation, metaphor, semantic derivation

В редица нови изследвания върху българския език се отбелязва активизирането в последните двадесет години на двете тенденции, характерни за разволя на книжовните езици – към демократизация и към интелектуализация (вж. Ницолова 1980: 78). Активизиране на първата тенденция – към демократизация на писмения език се проявява най-вече в публицистичния стил и публичната комуникация (вж. Ницолова 1994, Виденов 1995, Зидарова), като напоследък във връзка с нея се говори и за колоквиализация на писмената реч (вж. Ликоманова 2005). Активизирането на втората тенденция – към интелектуализация е свързано най-вече с появата на извънредно голям брой терминологични единици и активното им използване в масовото общуване извън сферата на терминологията. Това явление е основание да се говори за засилена

терминологизация на речта като характерна особеност на съвременната българска лексикална система (вж. Зидарова). Посоченото схващане се подкрепя от факта, че значителен дял от българската неология заемат именно новите термини и терминологични значения. Това налага да обърнем повече внимание на процесите, вследствие на които са възникнали тези нови единици.

Въпреки че голям дял от термините неологизми са материални заемки от други езици (предимно от английски), немалък е броят и на тези, които са създадени на българска почва. Домашни лексикални ресурси се използват например при създаването на нови термини чрез семантично преосмисляне на съществуващи в езика думи. Този процес на възникване на терминологични значения чрез семантично преосмисляне на общоупотребими лексикални единици е известен като терминологизация (вж. Манолова 1984: 47; Попова 1985). По начина на своето протичане той представлява семантична деривация (вж. и Петкова 2010: 51).

За разновидност на терминологизацията се смята образуването на термини в една терминологична система чрез семантично преосмисляне на термини от друга система, като този процес е известен с две различни названия в нашето терминознание. Л. Манолова назовава този процес **терминологизация на термини** (вж. Манолова 1984: 50), а авторите на *Терминологичен речник по хуманитарни науки* (ТРХН) и Е. Петкова (вж. Петкова 2010) използват термина **ретерминологизация**. Тук ние също използваме термина **ретерминологизация**, който, макар и донякъде условен¹, е удобен поради своята краткост.

Според Л. Манолова ретерминологизацията води до междусистемна омонимия, като при нея си взаимодействат две отделни лексикални единици – изходният термин и възникналият от него термин (напр. *дроб*¹ като медицински термин и *дроб*² като математически термин) (Манолова 1984: 51). В този случай ретерминологизацията безспорно води до междусистемна омонимия, но според нас в редица други случаи възникналата нова единица е не дума – омоним, а семема, при която семантичната връзка с изходното значение ясно се осъзнава. В такива случаи ретерминологизацията не нарушава семантичната идентичност на изходния термин и новата единица се вписва в неговата семантична структура като нова семема. Наличието на такива случаи налага един по-диференциран подход към ретерминологизацията, при който се отчита фактът, че в резултат на този процес може да се образуват както нови лексеми –

омоними, така и нови семми. Тъй като всички установени от нас нови терминологични единици, възникнали чрез ретерминологизация, са семми, тук говорим само за семантични неологизми в терминологията.

В началото е необходимо едно уточнение във връзка с избраната в статията гледна точка върху описваното явление. Ретерминологизацията отразява само един от аспектите на възникване на нова специална единица чрез пренасяне на название от една терминологична система в друга. При изследването ѝ тук се фокусираме главно върху взаимодействието на терминологични единици от различни специални области при назоваването на нови понятия. Това взаимодействие протича между изходния термин от определена специална област, подложен на преосмисляне, и възникналото ново значение от друга специална област. Възможни са и други гледни точки към ретерминологизацията – така например по начин на протичане тя представлява семантична деривация. Тук не се занимаваме специално с тази страна на изследвания процес и отбелязваме само отделни особености на извършения метафоричен пренос. От друга страна, в някои случаи ретерминологизацията има допирни точки с процеса на калкиране, тъй като е възможно тя да е предизвикана от следване на чуждоезиков модел. Така например новото икономическо значение на медицинския термин *донор* може да се разглежда и като проява на калкиране, тъй като е резултат от влияние на английския език². Тук не вземаме под внимание това дали новите терминологични значения са възникнали чрез калкиране или по български модел, тъй като този въпрос е свързан с друг аспект на появата на семантични неологизми в езика.

В съответствие в избраната гледна точка на изследване тук разглеждаме семантичните неологизми в българската терминология, възникнали чрез ретерминологизация, като правим съпоставка между специалните области, единици от които си взаимодействат при този процес. При това описание вземаме предвид това, че в едни случаи ретерминологизацията се проявява самостоятелно като начин за терминообразуване, а в други случаи тя засяга отделен терминоелемент в състава на нов термин словосъчетание. Във втория случай новото название е резултат от съчетаването ѝ с лексикално-синтактичния начин на образуване на термини. Пример за първия случай е ретерминологизацията на термина от областта на мореплаването *навигация*, в резултат на която възниква новото му компютърно значение, а пример за втория случай е ретерминологизацията на медицинския термин *колапс* като етап от формирането на новия икономически термин *финансов колапс*. Трябва да се отбележи и

това, че при някои термини словосъчетания, образувани чрез съчетаване на ретерминологизация и лексикално-синтактичен начин на терминообразуване, настъпва съкращаване на техния състав до единия им компонент (обикн. главния член на съчетанието), напр. *компютърен вирус* и съкр. *вирус*, *финансова инжекция* и съкр. *инжекция*. В тези случаи новото значение се изразява както от термина словосъчетание, така и от останалата след съкращаването му лексема, поради което тук посочваме като примери и двете лексикални единици.

По-долу са разгледани семантични неологизми в новата българска терминология, образувани чрез ретерминологизация, като при всеки отделен случай се посочва типът на взаимодействие. Той изразява терминологичните области, чиито единици са си взаимодействали – областта, към която принадлежи изходният термин, подложен на преосмисляне, и областта, към която се отнася новото значение. Семантичните неологизми, при които се наблюдава един и същи тип на взаимодействие, са обединени в групи. Освен това в случаите, когато ретерминологизацията засяга само отделен терминоелемент, той е оформен графично с различен шрифт в състава на термина словосъчетание (напр. *колапс* във *финансов колапс*).

I. Семантични неологизми от икономическата област, възникнали чрез ретерминологизация

1.1. Изходни термини от областта на медицината

Новите значения са резултат от взаимодействието на единици от медицинската и от икономическата сфера, т.е. типът на взаимодействие е между областите *Мед.* → *Иконом.*

Примери: *донор Мед.* ‘Човек, от чийто организъм се взема кръв за преливане или тъкани и органи за присаждане на болен’. (УЕР I) → *Иконом.* ‘Финансова институция или организация, която е заемодател или дарител на парични средства’. (РНДБЕ); *шокова терапия Мед.* ‘Пропускане на електрически ток през главния мозък на намиращ се под обща анестезия пациент с цел постигане на лечебен ефект’. → *Иконом.* ‘Бързо осъществяване на радикални икономически реформи – либерализация на търговията, освобождаване на цените от държавен контрол и др., предприети с цел оздравяване на икономиката и обикн. съпроводени с чувствително повишаване на цените, намаляване на доходите и голяма безработица’ (РНДЗ); *финансов колапс* и съкр. *колапс*: *колапс Мед.*

‘Припадане, загуба на съзнанието поради внезапно смущение в кръвообращението, загуба на кръв и под.’ (УЕР I) → *Иконом.* ‘Тежко, кризисно финансово положение в резултат на внезапен срив в икономиката на една държава, в икономическата дейност на предприятие и др.’; *инжектирам Мед.* ‘Вкарвам течно лекарство в организма чрез впръскване със спринцовка’ → *Иконом.* ‘Влагам големи парични суми в предприятие, отрасъл и др. с цел да подпомогна развитието му и да го стабилизирам’. (РНДБЕ).

Други примери: *финансова инжекция* и съкр. *инжекция, колабирам*.

1.2. Изходни термини от областта на селското стопанство

Тип на взаимодействие – между областите *Сел. стоп.* → *Иконом.*

Пример: *бизнес инкубатор* и съкр. *инкубатор*: *инкубатор Мед.* ‘Апарат за изкуствено излюпване на домашни птици, който осигурява естествено развитие на техните ембриони при изкуствено създадени условия на околната среда’. → *Иконом.* ‘Център за подпомагане на предприемачеството, който осигурява на малки и средни фирми необходимите условия за развиване на стопанска дейност’ (РНДБЕ)

Други примери: *бизнес инкубиране* и съкр. *инкубиране*; *бизнес инкубация* и съкр. *инкубация*; *инкубирам*.

1.3. Изходни термини от областта на математиката

Тип на взаимодействие – между областите *Матем.* → *Иконом.*

Пример: *инфлационна спирала*: *спирала Мат.* ‘Крива незатворена линия, описвана от кръгово движение на точка около друга точка в равнина или около ос’ (УЕР II) → *Иконом.* ‘Цикъл от следващи едно след друго повишение на цените и увеличение на доходите, което от своя страна предизвиква ново обезценяване на парите и нарастване на цените’ (РНДБЕ)

1.4. Изходни термини от областта на географията

Пример: *инвестиционен климат*: *климат Геогр.* ‘Многогодишният режим на времето на дадено място, чиито елементи са температурата на въздуха, атмосферното налягане, ветровете и валежите’. (ТРПН) → *Иконом.* ‘Условия, създаващи благоприятна среда за инвестиране в икономиката на една държава, свързани с действащите в нея законови разпоредби, с икономическата ѝ стабилност и др.’ (РНДБЕ)

Този случай на ретерминологизация е по-особен, което налага известно разяснение. При всички останали семантични неологизми, разгледани тук, се наблюдава единият от видовете ретерминологизация, разграничени от Е. Петкова (Петкова 2010: 53), за който е характерно директно преминаване на термин от една терминологична система в друга с ново значение. Случаят с терминоелемента *климат* по-скоро е пример за втория вид ретерминологизация, при който според Е. Петкова ново терминологично значение възниква чрез преосмисляне на название от общоупотребимия език, получено от своя страна чрез детерминологизация³ на изходен термин. Новото терминологично значение на *климат* най-вероятно⁴ е резултат от преосмисляне на тази единица в общоупотребимото ѝ значение 'Взаимоотношенията в дадена среда, колектив и свързаните с тях условия на живот и работа' (РБЕ VII), което е получено на предходен етап чрез детерминологизация на географския термин *климат*. Т.е. в случая най-вероятно имаме взаимодействие от типа *Геогр.* → *общоупотребим език* → *Иконом.*

1.5. Изходни термини от областите биология и медицина⁵

Условно към икономическата област причисляваме и рекламата, при което разграничаваме още един тип на взаимодействие.

Тип на взаимодействие – между областите *Биол. Мед.* → *Иконом.*

Пример: *вирусен маркетинг*: *вирусен* от вирус *Биол. Мед.* 'Микроскопичен неклетъчен организъм, причинител на заразни болести, който се състои от нуклеинова киселина и белтъчна обвивка и се размножава в живата клетка, като използва материал от клетката гостоприемник'. → *Иконом.* 'Похват в интернет рекламата, при който рекламни материали се изпращат до група от потребители, като се разчита те да препратят информацията до свои познати по електронната си поща'. (РНДБЕ)

II. Семантични неологизми от компютърната област⁶, възникнали чрез ретерминологизация

2.1. Изходни термини от областта на медицината

Тип на взаимодействие – между областите *Мед.* → *Комп.*

Примери: *инфектиране* *Мед.* 'Възникване на инфекция, проникване и разпространение на болестотворни микроорганизми в организма'. → *Комп.* 'Предаване и записване на компютърен вирус върху твърдия диск на компютърна система, което ѝ

причинява различни по тежест вреди (изтриване на данни, нарушения в работата на операционната система и др.)'. (РНДБЕ); *скенер Мед.* 'Сложен електронен медицински апарат за диагностика, който чрез подвижни детектори на излъчването представя изображение на разпределените в организма радиоактивни изотопи'. (УЕР II) → *Комп.* 'Електронно периферно устройство за създаване и автоматично въвеждане в компютър на дигитални копия на текстове, снимки и др.' (РНДБЕ)

Други примери от компютърната област: *зараза, лечение, инфектирам, заразявам, лекувам.*

2.2. Изходни термини от областите биология и медицина

Тип на взаимодействие – между областите *Биол. Мед.* → *Комп.*

Пример: *компютърен вирус* и съкр. *вирус*: вирус: *Биол. Мед.* 'Микроскопичен неклетъчен организъм, причиняващ заразни болести, който се състои от нуклеинова киселина и белтъчна обвивка и се размножава в живите клетки, като използва материал от клетката гостоприемник'. → *Комп.* 'Компютърен код, който се маскира в друг код (програма) или файл и причинява различни по тежест вреди на заразеня компютър (повреди в диска, разстройство в работата на операционната система) или на определен сайт'. (РНДБЕ)

Други примери: *компютърен вирусолог, компютърна вирусология.*

2.3. Изходни термини от областта на спорта

Тип на взаимодействие – между областите *Спорт* → *Комп.*

Пример: *уеб сърфиране* и съкр. *сърфиране*: сърфиране *Спорт.* 'Управляване на сърф'. → *Информ.* 'Преглеждане на различни страници в интернет за търсене на информация по определен въпрос'. (РНДБЕ)

Други примери: *уеб сърфист* и съкр. *сърфист; сърфистка* (*Комп.*).

2.4. Изходни термини от областта на техниката

Тип на взаимодействие – между областите *Техн.* → *Комп.*

Пример: *спам филтър* и съкр. *филтър*: филтър *Техн.* 'Уред или приспособление с пореста преграда за отделяне на твърдите частици от течностите и газовете, използван за пречистване и др.' → *Комп.* 'Компютърна програма или модул в програма за сортиране на постъпващото съдържание в електронната поща и блокиране на

нежеланите електронни съобщения (спама), разпращани на голям брой потребители’. (РНДБЕ)

Други примери от компютърната област: *филтриране* (на съобщения, електронна поща), *филтрирам*.

2.5. Изходни термини от областта на строителството

Тип на взаимодействие – между областите *Строит.* → *Комп.*

Пример: *тапет*: *Строит.* ‘Специална широка (обикн. десенирана или релефна) хартия или плат за облепване на стени в помещения’. (УЕР II) → *Комп.* ‘Картинка, изображение за украса на десктопа, на работното поле на компютър’. (РНДБЕ)

2.6. Изходни термини от областта на мореплаването

Тип на взаимодействие – между областите *Мор.* → *Комп.*

Пример: *навигация* *Мор.* ‘Научна теория и дейност за определяне на местоположението или маршрута на морските и въздушните превозни средства’. (РБЕ X) → *Комп.* ‘Придвижване между информационни ресурси, изобразени на екрана на компютъра с помощта на елементи от графичния потребителски интерфейс’. (РНДБЕ)

Друг пример: *илюз* (*Комп.* ‘Връзка между два различни вида компютърни мрежи, чрез която се осъществява обмен на информация’. (РНДБЕ))

2.7. Изходни термини от областта на митологията

Тип на взаимодействие – между областите *Митол.* → *Комп.*

Пример: *Троянски кон*: *Митол.* ‘Огромна дървена кон, построен по съвета на Одисей и използван от гърците за превземане на Троя с хитрост по време на Троянската война, който защитниците на Троя погрешно сметнали за трофей и вкарали в Троя заедно със скритите в него гръцки воители’. → *Комп.* ‘Компютърна програма с разрушително действие, въведена за шпиониране на данни и под., която е прикрита в друга, полезна програма и не се задейства до определен момент’. (РНДБЕ)

2.8. Изходни термини от областта на езикознанието

Тип на взаимодействие – между областите *Езикозн.* → *Комп.*

Пример: *наставка*: *Езикозн.* ‘Словобразователна морфема, която се поставя след корена или след други морфемни, стоящи след корена’. (ТРХН) → *Комп.* Завършваща

част, разширение в името на домейн, файл и под., която идентифицира нещо (принадлежността на домейна (напр. .com, .acad, .info), името на файла и др.)'. (РНДБЕ)

Други термини: *суфикс (Комп.)*.

III. Семантични неологизми от областите строителство и техника, възникнали чрез ретерминологизация

3.1. Изходни термини от областта на медицината

Тип на взаимодействие – между областите *Мед.* → *Строит. Техн.*

Пример: *реhabилитация: Мед.* 'Комплекс от физиотерапевтични, балнеолечебни и други процедури за възстановяване на работоспособността и социалните функции на хора след прекарано тежко заболяване или инвалидизиране'. (по УЕР II) → *Строит. Техн.* 'Ремонтиране на остарели или повредени инсталации, съоръжения, пътища и др. с цел възстановяване на техния капацитет и експлоатационни качества с оглед на пълноценното им използване'.

Други примери от строителната област: *реhabилирам, саниране* (на сгради и др.), *санирам*.

Изводи:

При изследването на възникналите чрез ретерминологизация семантични неологизми се очертават комбинациите от терминологични области, между чиито единици е протекло взаимодействие в процеса на назоваване на нови понятия. Въпреки разнообразието от комбинации (типове на взаимодействие) не може да не направи впечатление това, че терминологичната система, от която най-активно се заемат термини, които да бъдат преосмислени и използвани с нови значения в други специални области, е медицинската. Това явление в българската терминология досега бе наблюдавано върху материал от новите икономически термини (вж. Колковска 2007). Ясно се вижда обаче, че има известно предпочитание към медицинска терминология и при назоваването на нови понятия от други области като компютърната, строителната и техническата. Използването на медицински термини в други терминологични системи се наблюдава и в други езици като английски, френски, руски, чешки и др. Прояви на това явление в икономическия език в английския, от една страна, и френския и руския, от друга, се отбелязват и изследват в статиите съответно

на Ноуълз (вж. Ноуълз 1996) и Бородулина и Коломейцева (вж. Бородулина и Коломейцева 2003). Очевидно разглежданото явление е свързано не с националноспецифични характеристики на даден език, а с универсални особености на човешкото съзнание, което налага да се търсят когнитивни основания в опитите то да бъде обяснено. Неслучайно споменатите по-горе изследователи, които установяват негови прояви в английския, френския и руския език, ги разглеждат в когнитивен план, като медицински метафори (вж. Ноуълз 1996) и в плана на когнитивната метафора (вж. Бородулина и Коломейцева 2003).

Семантичното преосмисляне на медицински термини при назоваване на понятия от други области е характерен пример за метафора, която, както сочат Лейкоф и Джонсън, се основава на осмислянето на явления от една сфера чрез явления от друга (вж. Лейкоф, Джонсън 1980). Или ако цитираме думите на М. Пенчева, тя е разбиране на една сфера на опита чрез друга и представлява един вид „налагане” на дадена концептуална сфера върху друга (Пенчева 1998: 229). Наблюдаваното тук „налагане”, проектиране именно на медицинската сфера върху други области вероятно се дължи на това, че много от медицинските понятия са близки до всекидневния опит на човека и са лесно разбираеми за него. Чрез проектирането им върху понятия от други области в процеса на номинация се улеснява тяхното възприемане и осмисляне, което е свързано с възможностите на когнитивната метафора да представя, по думите на Бородулина и Коломейцева, сложните и абстрактни понятия нагледно, по един по-лесен за възприемане начин, чрез привличане на по-прости и непосредствено наблюдаеми структури (вж. Бородулина, Коломейцева 2003).

Може да се посочи и още една причина за използването на медицински метафори при назоваване на понятия от други, немедицински области, която е свързана с основанието за метафорично преосмисляне. Както сочи Дж. Лейкоф, то е елемент на метафоричния модел заедно с областта на източника и областта на целта (вж. Лейкоф 1988: 31-32). Прави впечатление, че в икономическата област медицински метафори се използват за назоваване на кризисни процеси в икономическия живот или предприети действия за тяхното преодоляване (вж. новите значения на *колапс*, *шокова терапия*, *инжектиране*, *донор*). Тези процеси в икономиката очевидно се асоциират с болестни процеси в човешкия организъм и с тяхното лечение. Основанието за метафорично преосмисляне на изходните медицински термини е свързано със сходството между боледуването, разстройството на човешкия организъм и кризата в определена сфера на

човешката дейност. Подобна аналогия между боледуването на човешкия организъм и усилията за неговото излекуване, от една страна, и повреждането, износването, разстройството на една машина, съоръжение, програма и под. и действията за възстановяване на нейните нормални функции, от друга, е основание за използването на медицински метафори и в компютърната, строителната и техническата област (вж. новите значения на *вирус, инфектиране, зараза, лечение; рехабилитация, саниране*).

И така, при описанието на семантичните неологизми в българския език, възникнали чрез ретерминологизация, се установиха типове на взаимодействие между терминологични единици от различни специални области при този процес. Бе посочено и коментирано едно интересно явление, свързано с предпочитанието към изходни названия от медицинската област при назоваването на понятия от други, немедицински специални области.

БЕЛЕЖКИ

¹ Условността на термина ретерминологизация е свързана с това, че той означава не повторна терминологизация, както би могло да се заключи от неговата форма, а терминологизация на вече възникнал термин.

² Този аспект на възникването на семантични неологизми в българския език, свързан с процеса на калкиране, е изследван от Д. Благоева (Благоева 2005).

³ Детерминологизацията е процес на преминаване на термин от дадена научна област в общоупотребимия език, при което той загубва характеристиките си на научен термин (вж. Попова 1985).

⁴ В случая става дума за предположение, тъй като при едно синхронно изследване невинаги може да се твърди със сигурност каква е последователността на възникване на едно значение от друго.

⁵ Когато един термин принадлежи едновременно към две терминологични системи, отбелязваме и двете като елементи на областта на взаимодействие.

⁶ С цел краткост на изложението тук разбираме компютърната област по-широко – като включваща не само термини, свързани с компютърната техника, но и термини от сферата на информационните технологии, свързани с интернет комуникациите.

ЛИТЕРАТУРА

Благоева 2005: Благоева, Д. Аспекти на калкирането в най-новия период от развитието на българския език. София. ИК „Галик”.

Бородулина, Коломейцева 2003: Бородулина, Н., Е. Коломейцева. Метафорические модели языковой репрезентации экономических понятий (на материале русского и французского языков). – В: Обработка текста и когнитивные технологии. Вып. 8 (Сборник от международная конференция „Когнитивное моделирование в лингвистике”). Варна, с. 49-61.

Виденев 1995: Виденев, М. Езиковата култура на българина, София. ИК „Анубис”.

Зидарова: Зидарова, В. Динамика и актуални тенденции в съвременната българска лексикална система. <http://www.belb.net/personal/zidarova/dinamika.htm> (23.X.2010 г.)

Колковска 2007: Колковска, С. Нови икономически названия в българския език, възникнали от медицински термини. – В: „Лексикографията и лексикологията в съвременния свят” (Сборник с доклади от IV национална конференция в чест на проф. Кр. Чолакова), В. Търново, „Знак’94”, с. 303-310.

Лейкоф, Джонсън 1980: Lakoff, G., M. Jonson. *Metaphors We Live By*. Chicago, University of Chicago Press.

Лейкоф 1988: Лейкоф, Дж. Мышление в зеркале классификаторов. – В: Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XXIII: Когнитивные аспекты языка.

Ликоманова 2005: Ликоманова, И. Езиковата икономия в южнославянските езици (български, сръбски, хърватски, македонски и словенски). – В: *Littera scripta manet*. (Сборник в чест на 65-годишнината на проф. дфн В. Радева). София. УИ „Св. Климент Охридски”, с. 303-313.

Манолова 1984: Манолова, Л. Българска терминология. София. „Народна просвета”.

Ницолова 1980: Ницолова, Р. За интелектуализацията в съвременния български книжовен език. – В: Проблеми на езиковата култура, София. „Наука и изкуство”, с. 79-87.

Ницолова 1994: За някои прояви на тенденцията към демократизация в езика на българския печат след 10.XI.1989 г. – Годишник на ИЧС, т. IX.

Ноуълз 1996: Knowles F. Lexicographical Aspects of Health Metaphors in Financial Text. – In: Proceedings of EURALEX'96, part II, pp. 789–796.

Пенчева 1998: Пенчева, М. Човекът в езика. Езикът в човека. София. УИ „Св. Климент Охридски”.

Петкова 2010: Петкова Е. Терминологизация, детерминологизация и ретерминологизация. – Многообразие в единството (Развитие и креативност), кн. 1., с. 50-55.

ИЗТОЧНИЦИ

РБЕ: Речник на българския език. Т. I-XIII. София. 1977-2009.

ТРПН: Попова, М., С. Колковска, Г. Димитрова, А. Христова, Е. Петкова. Терминологичен речник по природни науки. София. „Наука и изкуство”, 2006.

ТРХН: Попова, М., Б. Попов, Е. Петкова, Кр. Симеонова, А. Христова. Терминологичен речник по хуманитарни науки. София. „Наука и изкуство”, 2007.

РНДЗ: Пернишка, Е., Д. Благоева, С. Колковска. Речник на новите думи и значения в българския език. София. „Наука и изкуство”, 2001.

РНДБЕ: Пернишка, Е., Д. Благоева, С. Колковска. Речник на новите думи в българския език (от края на XX и първото десетилетие на XXI в.). София. „Наука и изкуство”, 2010.

УЕР: Касабов, Ив., Кр. Симеонов, Универсален енциклопедичен речник. Т. I-II, София, ИК „Свидас”, 1999- 2003.